

3^η Τεχνική Οδηγία

Συμμόρφωση των δράσεων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 με την Αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do No Significant Harm-DNSH)

Η ΕΥΣΣΑ λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές Κανονιστικές διατάξεις, ανέλαβε να υποστηρίξει τις Διαχειριστικές Αρχές, όσον αφορά την κάλυψη της συμβατότητας τους με την Αρχή DNSH, ώστε να μειωθεί ο διαχειριστικός φόρτος και να επιταχυνθεί η κατάρτιση των Προγραμμάτων 2021-2027. Υπό το πρίσμα αυτό και γνωρίζοντας τη δυνατότητα κατηγοριοποίησης ομοειδών δράσεων και με σκοπό να αντιμετωπιστεί με ενιαίο τρόπο η συμμόρφωση με την Αρχή DNSH, η ΕΥΣΣΑ συντόνισε τη διαδικασία, προκειμένου να παραχθεί το απαραίτητο υλικό, το οποίο χρησιμοποιήθηκε αλλά δύναται να χρησιμοποιηθεί και μελλοντικά από τις ΔΑ.

Στόχος της παρούσας Τεχνικής Οδηγίας είναι να παρέχει στις Διαχειριστικές Αρχές, πληροφόρηση για τη μεθοδολογία αξιολόγησης των δράσεων των Προγραμμάτων ως προς τη συμμόρφωση τους με την Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (στο εξής Αρχή DNSH) κατά τον σχεδιασμό των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 καθώς και οδηγίες για την τήρηση της Αρχής DNSH όταν προκύπτουν νέες δράσεις κατά την υλοποίηση.

I. Η Αρχή DNSH στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής

Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, η Αρχή DNSH ενσωματώθηκε στο **Κανονισμό Κοινών Διατάξεων** (ΚΚΔ) 2021-2027 (Καν. ΕΕ 2021/1060). Πιο συγκεκριμένα, στο προοίμιο 10 του ΚΚΔ αναφέρεται ότι *«τα Ταμεία θα πρέπει να στηρίζουν δραστηριότητες που τηρούν τα κλιματικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και προτεραιότητες της Ένωσης και δεν θλάπτουν σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»*.

Το άρθρο 9 παράγραφος 4 του ΚΚΔ σχετικά με τις οριζόντιες αρχές, αναφέρει ότι *«οι στόχοι των Ταμείων επιδιώκονται σύμφωνα με τον στόχο της προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης, όπως ορίζεται στο άρθρο 11 ΣΛΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, τη Συμφωνία του Παρισιού και την Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»*.

Η Αρχή DNSH για τους σκοπούς του ΚΚΔ, ερμηνεύεται κατά την έννοια του άρθρου 17 του **Κανονισμού Ταξινόμησης** (Καν. ΕΕ 2020/852), στον οποίο θεσπίζονται τα κριτήρια με τα οποία προσδιορίζεται αν μια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται περιβαλλοντικά βιώσιμη, προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο μία επένδυση είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη. Ειδικότερα στον εν λόγω Κανονισμό αναφέρονται έξι (6) περιβαλλοντικοί στόχοι, στη βάση των οποίων αξιολογείται η επιβάρυνση που ενδέχεται να προκληθεί από την παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών κατά την άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας (άρθρο 9) και περιγράφονται αναλυτικά κριτήρια που θα πρέπει να εφαρμόζονται κατά την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, προκειμένου μια επένδυση να θεωρείται

περιβαλλοντικά βιώσιμη όταν δεν επιβαρύνει σημαντικά τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους (άρθρο 17).

Στον Κανονισμό Ταξινόμίας, η «σημαντική επιβάρυνση» για τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, ορίζεται ως ακολούθως:

1. Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά τον **μετριασμό της κλιματικής αλλαγής** εάν οδηγεί σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
2. Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την **προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή** εάν οδηγεί σε αυξημένο αρνητικό αντίκτυπο των πραγματικών και των αναμενόμενων κλιματικών συνθηκών στην ίδια τη δραστηριότητα ή σε ανθρώπους, φυσικούς πόρους ή περιουσιακά στοιχεία.
3. Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά τη **βιώσιμη χρήση και την προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων** εάν είναι επιβαρυντική για την καλή κατάσταση ή για το καλό οικολογικό δυναμικό των υδατικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων, ή για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων.
4. Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την **κυκλική οικονομία**, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας και της ανακύκλωσης αποβλήτων, εάν η εν λόγω δραστηριότητα οδηγεί σε σημαντικές ανεπάρκειες ως προς τη χρήση υλικών ή στην άμεση ή έμμεση χρήση φυσικών πόρων, ή εάν αυξάνει σημαντικά την παραγωγή, την αποτέφρωση ή τη διάθεση αποβλήτων, ή εάν η μακροπρόθεσμη διάθεση αποβλήτων ενδέχεται να προκαλέσει σημαντική και μακροπρόθεσμη βλάβη στο περιβάλλον.
5. Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την **πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης** εάν οδηγεί σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος.
6. Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την **προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων** εάν είναι σε σημαντικό βαθμό επιβαρυντική για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων ή είναι επιβαρυντική για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι ενωσιακού ενδιαφέροντος.

Η ΕΕ εξέδωσε τον Φεβρουάριο του 2021 τεχνική καθοδήγηση (2021/C58/01) σχετικά με την εφαρμογή της Αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο πλαίσιο του κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η τεχνική καθοδήγηση αποσκοπεί στην αποσαφήνιση της Αρχής DNSH, του τρόπου με τον οποίο θα πρέπει να εφαρμόζεται στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και του τρόπου με τον οποίο τα Κράτη Μέλη μπορούν να αποδείξουν ότι τα μέτρα που προτείνουν στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας συμμορφώνονται με την Αρχή αυτή.

Η υποχρέωση συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH αφορά το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ). Ειδικά για το ΕΤΘΑΥ, η απαίτηση συμμόρφωσης με την Αρχή

DNSH διασφαλίζεται από το ίδιο το πεδίο εφαρμογής και τις προϋποθέσεις του Κανονισμού του συγκεκριμένου Ταμείου, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) διασφαλίζει κατά την αξιολόγηση των Προγραμμάτων, βάσει των απαιτήσεων του άρθρου 8 παράγραφος 5 του ΕΤΘΑΥ, ότι τα είδη δράσεων που περιγράφονται στα Προγράμματα συνάδουν, κατά περίπτωση, με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης, κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού για την ταξινόμηση.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η απαίτηση συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH για τα λοιπά Ταμεία, η ΕΕ, τον Σεπτέμβριο του 2021, απέστειλε στα Κράτη Μέλη επεξηγηματικό σημείωμα (EGESIF_21-0025-00, 27/09/2021), στο οποίο περιγράφει τον τρόπο διασφάλισης της συμβατότητας των δράσεων των Προγραμμάτων 2021-2027 με την Αρχή DNSH. Στο επεξηγηματικό σημείωμα αναφέρεται η δυνατότητα να διαμορφωθεί μεθοδολογία εκτίμησης της συμμόρφωσης των δράσεων των Προγραμμάτων με την Αρχή DNSH, ωστόσο προτείνεται, μεταξύ άλλων, να ακολουθηθεί η προσέγγιση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), προκειμένου να διασφαλιστεί μια συνεκτική εφαρμογή της Αρχής DNSH σε όλα τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ.

Δεδομένου ότι οι διαδικασίες σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027 είχαν προχωρήσει κατά την χρονική στιγμή που η ΕΕ εξέδωσε το επεξηγηματικό σημείωμα, και με σκοπό να αποφευχθεί περαιτέρω διαχειριστικό φόρτο, έγινε η επιλογή σε επίπεδο Χώρας να χρησιμοποιηθεί η μεθοδολογία αξιολόγησης του ΤΑΑ, κάνοντας χρήση της δυνατότητας να μην επαναληφθεί η διαδικασία αξιολόγησης για δράσεις που ήδη έχουν εκτιμηθεί ότι είναι συμβατές με την Αρχή DNSH. Για την επιτάχυνση της διαδικασίας, η ΕΥΣΣΑ προχώρησε σε ανάθεση προκειμένου να εξεταστεί η συμμόρφωση των δράσεων των Προγραμμάτων 2021-2027 με την Αρχή DNSH. Προκειμένου για την αντιμετώπιση του θέματος με τον πλέον αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο το έργο ανατέθηκε στην ομάδα εμπειρογνομόνων που συμμετείχαν στην αντίστοιχη αξιολόγηση για το ΤΑΑ, λόγω της εμπειρίας που είχε ήδη αποκτηθεί.

II. Μεθοδολογία ελέγχου συμμόρφωσης των δράσεων των Προγραμμάτων 2021-2027 με την Αρχή DNSH

Με δεδομένο ότι η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), δεν δύναται να καλύψει την Αρχή DNSH, ο έλεγχος συμμόρφωσης των δράσεων με την Αρχή διενεργήθηκε ανεξαρτήτως εάν έχει εκπονηθεί ΣΜΠΕ ή έχει ληφθεί σχετική εξαίρεση εκπόνησης. Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την αξιολόγηση των δράσεων υπό το πρίσμα της Αρχής DNSH, ακολούθησε τα κάτωθι βήματα:

Βήμα 1ο:

Αρχικά, δημιουργήθηκε εποπτικός πίνακας αντιστοίχισης όλων των δράσεων των Προγραμμάτων 2021-2027 με τις δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), έγινε μια προκαταρκτική προσέγγιση της συνάφειας τους. Ο εποπτικός πίνακας αποτελεί το βασικό εργαλείο παρακολούθησης της αξιολόγησης της συνάφειας κάθε δράσης που περιλαμβάνεται στα Προγράμματα 2021-2027 με την Αρχή DNSH.

Βήμα 2°:

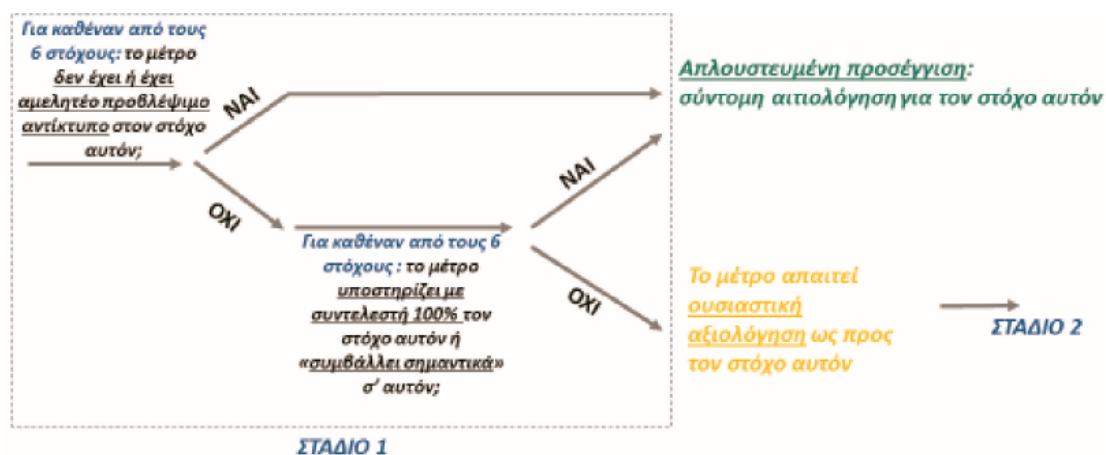
Το γεγονός ότι σημαντικός αριθμός δράσεων των Προγραμμάτων ανά Ειδικό Στόχο παρουσιάζουν λεκτικές διαφορές, χωρίς όμως να διαφοροποιείτε το φυσικό τους αντικείμενο οδήγησε στην ανάγκη κατηγοριοποίησής τους προκειμένου να προσδιορίζεται με μεγαλύτερη σαφήνεια η συμμόρφωση με τα αντίστοιχα κλιματικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Ως εκ τούτου, οι δράσεις των Προγραμμάτων ομαδοποιήθηκαν σε **112 κατηγορίες**.

Από την ομαδοποίηση αυτή προέκυψαν και οι δράσεις για τις οποίες απαιτείται αξιολόγηση της συνάφειας με την Αρχή DNSH. Ο έλεγχος συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH, διενεργήθηκε σε επίπεδο μέτρου-δράσης, ή/και έργου, στη περίπτωση της ταύτισης δράσης με έργο/α. Ειδικότερα και για την αποφυγή επιπλέον διαχειριστικού φόρτου, και σύμφωνα με το επεξηγηματικό κείμενο της EGESIF, δεν απαιτείται εκ νέου έλεγχος δράσεων, εφόσον δράσεις του ΤΑΑ ομοιάζουν με αντίστοιχες δράσεις των Προγραμμάτων 2021-2027. Για τις **δράσεις των Προγραμμάτων που δεν καλύπτονται από το ΤΑΑ**, υλοποιήθηκε αξιολόγηση ως προς την Αρχή DNSH. Συνολικά εκπονήθηκαν **69 δελτία ελέγχου** συμβατότητας με την Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης.

Βήμα 3°:

Για τις **δράσεις που εκπονήθηκε αξιολόγηση** ως προς την Αρχή DNSH, η αξιολόγηση ακολούθησε δύο στάδια, βάσει του παρακάτω δενδρογράμματος, το οποίο είναι το ίδιο με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την αντίστοιχη αξιολόγηση των δράσεων του ΤΑΑ.

Σχήμα 1: Δενδρογράμμα αποφάσεων για την αξιολόγηση

Για την αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκε το δελτίο ελέγχου που εφαρμόστηκε στην αντίστοιχη αξιολόγηση για τις δράσεις του ΤΑΑ, το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα Ι του παρόντος. Πρόκειται για δύο στάδια ελέγχου:

Στάδιο 1:

Στο Στάδιο 1 συμπληρώνεται το Μέρος 1 του του δελτίου ελέγχου προκειμένου να προσδιοριστεί για ποιους από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους ενδέχεται να απαιτηθεί περαιτέρω αξιολόγηση. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ανάγκη περαιτέρω αξιολόγησης, δεν

απαιτείται να συμπληρωθεί το Μέρος 2 του ανωτέρω Πίνακα (λίστα ελέγχου), αλλά απαιτείται μια σύντομη αιτιολόγηση του λόγου για τον οποίο ο περιβαλλοντικός στόχος δεν απαιτεί ενδελεχή αξιολόγηση της δράσης ως προς την Αρχή DNSH, με βάση μια από τις παρακάτω περιπτώσεις:

(α) Η δράση/ επένδυση δεν έχει επιπτώσεις ή έχει ασήμαντο προβλέψιμο αντίκτυπο στον περιβαλλοντικό στόχο που σχετίζεται με τις άμεσες και πρωτογενείς έμμεσες επιπτώσεις του μέτρου καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του, δεδομένης της φύσης του, και ως εκ τούτου θεωρείται ότι συμμορφώνεται με την Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης για τον σχετικό στόχο

ή

(β) Η δράση/ επένδυση υποστηρίζει 100 % το στόχο κλιματικής αλλαγής ή άλλο περιβαλλοντικό στόχο και ως εκ τούτου θεωρείται ότι συμμορφώνεται με την Αρχή της 'μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης' για τον σχετικό στόχο

ή

(γ) Το μέτρο συμβάλλει ουσιαστικά σε έναν περιβαλλοντικό στόχο, σύμφωνα με τον κανονισμό για την ταξινόμηση και, ως εκ τούτου θεωρείται ότι συμμορφώνεται με την Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης' για τον σχετικό στόχο.

Στάδιο 2:

Στην περίπτωση που **υπάρχει πιθανότητα πρόκλησης σημαντικής βλάβης** σε κάποιον περιβαλλοντικό στόχο, τότε συντάσσεται πίνακας, όπου περιγράφονται τα μέτρα αντιμετώπισης, τα αντισταθμιστικά μέτρα, οι πρόνοιες, οι υποχρεώσεις, πρόσθετη ανάλυση και οτιδήποτε άλλο τεκμηριώνει και διασφαλίζει ότι δεν θα προκληθεί σοβαρή βλάβη από τη δράση.

Για δράσεις που απαιτείται περαιτέρω αξιολόγηση (δηλαδή για τους περιβαλλοντικούς στόχους που έχει επιλεγεί η απάντηση «ΝΑΙ» στο δελτίο ελέγχου), η σχετική τεκμηρίωση περί 'μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης' βασίζεται σε κατάλογο σημείων ελέγχου, ο οποίος έχει αναπτυχθεί για την αντίστοιχη αξιολόγηση του ΤΑΑ (βλ. Μέρος 2 του δελτίου ελέγχου). Το κείμενο τεκμηρίωσης περιλαμβάνει αναφορές στην ευρωπαϊκή & εθνική νομοθεσία, τεκμηριώνοντας αφενός τη συμβατότητα με την Αρχή DNSH και παρέχοντας αφετέρου σημαντική πληροφορία, που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά (α) τη σύνταξη των προκηρύξεων προς Δικαιούχους και (β) την αξιολόγηση των προτεινόμενων Πράξεων για χρηματοδότηση.

Στη συνέχεια, οι 112 κατηγορίες δράσεων που ομαδοποιήθηκαν αντιστοιχήθηκαν είτε με τα σχετιζόμενα δελτία ελέγχου που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο της εκτίμησης της συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH των μέτρων του ΤΑΑ, είτε με νέα δελτία ελέγχου που δημιουργήθηκαν για τις δράσεις των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027, οι οποίες δεν καλύπτονταν από δελτία ελέγχου του ΤΑΑ (Πίνακας 1).

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας, σε κάθε Πρόγραμμα προστέθηκε το κείμενο «**Οι δράσεις έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο**

10 του ΚΚΔ 2021/1060.» ανά Ειδικό Στόχο, στο κεφάλαιο 2.1.1.1.1 στο πεδίο «Σχετικά είδη δράσεων - άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο ι) του ΚΚΔ· Άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού ΕΚΤ+» καθώς και στο κεφάλαιο 2.2.1.1. στις Προτεραιότητες της Τεχνικής Βοήθειας που επιβεβαιώνει τη συμμόρφωση με την Αρχή DNSH. Επιπρόσθετα, διαμορφώθηκε για κάθε Πρόγραμμα έγγραφο συμμόρφωσης των δράσεων με την Αρχή DNSH, το οποίο αναρτήθηκε στην SFC ως συνοδευτικό έγγραφο κάθε Προγράμματος. Το συνοδευτικό έγγραφο περιλαμβάνει πίνακα αντιστοίχισης των δράσεων κάθε Προγράμματος με τα σχετικά δελτία ελέγχου συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH καθώς και όλα τα δελτία ελέγχου για τις δράσεις που δεν καλύπτονταν από δελτία του ΤΑΑ.

Πίνακας 1. Αντιστοίχιση κατηγοριών δράσεων με δελτία ελέγχου

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΗΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ*
1	Ανάπτυξη συνεργατικών μηχανισμών	16289,16624,16618
2	Διασύνδεση Ερευνητικών Φορέων-Επιχειρήσεων	16289,16624,16618
3	Δράσεις ενίσχυσης της έρευνας και καινοτομίας	16289,16624,16971,16621
4	Ερευνητικές υποδομές	16289,16624,16618
5	Συνεργατικά σχήματα για την έρευνα και καινοτομία	16971,16922,16289,16624,16598,16621,16980
6	Στήριξη επιχειρήσεων στους τομείς έρευνας και καινοτομίας	16971,16621,16598,16922
7	Σύστημα διακυβέρνησης στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	16971,16922,16289,16624
8	Εφαρμογή RIS	16289,16624,16618
9	Ψηφιακές υποδομές και συστήματα	16853,16956,16955,16942,16752,16791
10	Ψηφιοποίηση Δημοσίων υπηρεσιών	16942,16752,16791
11	Ψηφιοποίηση Επιχειρήσεων	16706
12	Εφαρμογές ΤΠΕ	028
13	Ευρυζωνικά δίκτυα	16818,16962,16834
14	Δράσεις στήριξης επιχειρήσεων	016
15	Δομές στήριξης επιχειρηματικότητας	16971,16621,16598,16634,16289,16624,16591,16543,16721
16	Συνεργατικά σχήματα	050
17	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων υποδομών	16873,16876
18	Ενεργειακή αναβάθμιση επιχειρήσεων	16874
19	Ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακού αποθέματος	16876,16874,16872
20	Κατασκευή δημοσίων κτιρίων, σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας	16873
21	Ανάπτυξη ΑΠΕ	003
22	Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και συστημάτων αποθήκευσης	16900,16901,16926
23	Τηλεθέρμανση και τηλεψύξη	057
24	Αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης με στερεά ορυκτά καύσιμα από συστήματα φυσικού αερίου	061
25	Κατασκευή ή/και εκσυγχρονισμός δικτύων διανομής και μεταφοράς φυσικού αερίου	062
26	Αντιπλημμυρική προστασία	009
27	Πολιτική προστασία και πρόληψη κινδύνων	041
28	Εξοπλισμός Πολιτικής Προστασίας	16912
29	Ερευνα-τεχνολογία για την κλιματική αλλαγή (πρόληψη-αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών)	16942,16752,16791,16654
30	Δασική πυροπροστασία	16912
31	Αντιδιαβρωτική προστασία ακτών	007

32	Αύξηση της ανθεκτικότητας των έργων υποδομής	010
33	Πρόληψη και αντιμετώπιση των φαινομένων ερημοποίησης και διάβρωσης	044
34	Κατασκευή-αναβάθμιση δικτύου ύδρευσης	16850
35	Έλεγχος-τηλεμετρία δικτύων ύδρευσης	16850
36	Εξοικονόμηση και επαναχρησιμοποίηση ύδατος	023
37	Αφαλατώσεις	16850
38	Υποδομές αστικών λυμάτων	16846
39	Διαχείριση ΑΣΑ	012
40	Επενδύσεις ανακύκλωσης	027
41	Εξοπλισμός συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων	024
42	Μονάδες Διαχείρισης Επικινδύνων Αποβλήτων	036
43	Μονάδες Μηχανικής και Βιολογικής Επεξεργασίας Αποβλήτων	037
44	Ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης και ανίχνευσης ειδικών ρευμάτων αποβλήτων και υλικών	006
45	Προγράμματα πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων	043
46	Κυκλική οικονομία	035
47	Ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών και δράσεων για την κυκλική οικονομία	005
48	Εξυγίανση και αποκατάσταση εδάφους, ρυπασμένων χώρων	026
49	Βιοποικιλότητα	16851
50	Προστασία και αποκατάσταση δασών	16849
51	Πράσινες και γαλάζιες υποδομές	042
52	Αστική αναζωογόνηση	16873
53	METPO	16924
54	TRAM	058
55	Τροχαίο υλικό	16924
56	Έξυπνα συστήματα αστικών μεταφορών	063
57	Πράσινες μεταφορές	16924
58	Ποδηλατόδρομοι	16873
59	Εναλλακτικά καύσιμα (υδρογόνο-ηλεκτρισμός)	020
60	Συστήματα παρακολούθησης της ποιότητας της ατμόσφαιρας	055
61	Προσβασιμότητα	046
62	Οδικό δίκτυο (ΔΕΔ-Μ)	038
63	Οδικό δίκτυο (εθνικό, επαρχιακό, τοπικό)	16970
64	Οδική ασφάλεια	16631
65	Διατροφικές συνδέσεις	011
66	Λιμένες	16975
67	Ενίσχυση ακτοπλοϊκών συνδέσεων	021
68	Σιδηρόδρομοι	16954
69	Εφαρμογή Σχεδίων Ασφαλείας Λιμενικής Εγκατάστασης (ΣΑΛΕ)	029
70	Συστήματα ναυσιπλοΐας	054
71	Σύστημα διαχείρισης κυκλοφορίας σιδηροδρόμων	16954
72	Συστήματα αεροναυτιλίας	052
73	Συνοριακά σημεία διέλευσης	051
74	Κοινωνική επιχειρηματικότητα	032
75	Κοινωνική Καινοτομία	033
76	Κοινωνική προστασία	034
77	Άμεση αντιμετώπιση της φτώχειας	001
78	Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης	008
79	Ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες	031
80	Πρωώθηση της ενεργού ένταξης	048
81	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης	049
82	Υποδομές κοινωνικοοικονομικής ένταξης	16922,16919
83	Πρωώθηση στην απασχόληση	047

84	Κοινωνικές υποδομές για την απασχόληση	16941
85	Εκσυγχρονισμός των θεσμικών φορέων και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας	019
86	Ανάπτυξη Δεξιοτήτων	004
87	Ενίσχυση ικανοτήτων	022
88	Ίση πρόσβαση σε εκπαίδευση και κατάρτιση	030
89	Συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης	053
90	Εξοπλισμός υποδομών παιδικής φροντίδας, εκπαίδευσης και κατάρτισης	16676,16289,16934,16933,16945,16919
91	Υποδομές παιδικής φροντίδας, εκπαίδευσης και κατάρτισης	16934,16945,16919
92	Πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσίες φροντίδας	045
93	Υποδομές υγείας	16755,16795
94	Εξοπλισμός υγείας	025
95	Υγεία στο εργασιακό περιβάλλον	059
96	Υπηρεσίες υγείας	060
97	Υποδομές πολιτισμού	16485,16433,16970
98	Ανάδειξη χώρων φυσικής κληρονομιάς	002
99	Δράσεις τουριστικής προβολής	017
100	ΟΧΕ (Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις)	039
101	ΟΧΕ-BAA (Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις – Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης)	040
102	Εκπόνηση στρατηγικών, σχεδίων εφαρμογής, μελετών	018
103	Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	014
104	Δράσεις προβολής και επικοινωνίας	015
105	Δικτύωση και προώθηση καλών πρακτικών	013
106	Τεχνική Βοήθεια	056
107	Εξοπλισμός αλιείας	064
108	Εφαρμογή προγραμμάτων παύσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων	065
109	Αναβάθμιση εξοπλισμού και μέσων συνοριακής επιτήρησης	069
110	Θαλάσσια επιτήρηση και επιβολή κανόνων	066
111	Υπηρεσίες αλιείας	067
112	Υποδομές αλιείας	068

* Ο κωδικός αφορά το αναγνωριστικό νούμερο του δελτίου ελέγχου. Ο πενταψήφιος κωδικός αφορά τα δελτία ελέγχου που δημιουργήθηκαν για το ΤΑΑ, ενώ ο τριψήφιος κωδικός αφορά τα δελτία ελέγχου που δημιουργήθηκαν για δράσεις που δεν καλύπτονταν από το ΤΑΑ. Τα δελτία ελέγχου των δράσεων του ΤΑΑ είναι διαθέσιμα στη διαδικτυακή διεύθυνση <https://greece20.gov.gr/to-plires-sxedio/>. Τα δελτία ελέγχου με τριψήφιο κωδικό είναι συνημμένα της παρούσας τεχνικής οδηγίας (Παράρτημα II).

III. Αρχή DNSH και υλοποίηση Προγραμμάτων

Οι διατάξεις του Άρθρου 9 του ΚΚΔ, δηλαδή ότι οι στόχοι των Ταμείων επιδιώκονται σύμφωνα με την Αρχή του DNSH, πρέπει να τηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση που σε ένα Πρόγραμμα προκύπτουν νέες δράσεις, θα πρέπει να εξεταστεί η συμβατότητα τους με την Αρχή DNSH. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξετάζεται αν πρόκειται για νέα δράση εν συνόλω ή για νέα δράση μόνο στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Προγράμματος.

- Αν πρόκειται για νέα δράση ενός Προγράμματος, η οποία ωστόσο περιλαμβάνεται σε άλλο Πρόγραμμα και η οποία έχει αξιολογηθεί ως προς τη συμμόρφωσή της με την Αρχή DNSH, τότε δεν απαιτείται εκ νέου αξιολόγηση και μπορεί να χρησιμοποιηθεί το σχετικό δελτίο ελέγχου. Προς το σκοπό αυτό έχουν ενσωματωθεί

στην αρχή κάθε δελτίου ελέγχου συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH, ενδεικτικές δράσεις, οι οποίες καλύπτονται από το συγκεκριμένο κάθε φορά, δελτίο ελέγχου.

- Αν πρόκειται για νέα δράση εν συνόλω (δράση η οποία δεν μπορεί να ενσωματωθεί σε κάποιο από τα υφιστάμενα δελτία ελέγχου), τότε για τη δράση αυτή θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα νέο δελτίο ελέγχου συμμόρφωσης με την Αρχή DNSH.

Σε κάθε περίπτωση, κρίνεται αναγκαία η συνεργασία των Διαχειριστικών Αρχών με την ΕΥΣΣΑΕ για την εκτίμηση αν οι νέες δράσεις δύναται να καλυφθούν από τα υφιστάμενα δελτία ελέγχου ή αν απαιτείται η κατάρτιση νέου δελτίου ελέγχου. Η διαδικασία αυτή πρέπει να ενεργοποιείται από τη Διαχειριστική Αρχή έγκαιρα. Υπενθυμίζεται, ότι στην Εγκύκλιο για την εξειδίκευση των Προγραμμάτων 2021-2027 (α.π. 86884/12.09.2022), στο τυποποιημένο έγγραφο εξειδίκευσης Προγραμμάτων 2021-2027, έχει ενσωματωθεί σχετικό σημείο ώστε να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία ελέγχου της συμμόρφωσης κάθε δράσης με την Αρχή DNSH έχει ολοκληρωθεί, προτού εκδοθεί μία πρόσκληση.

Για τον συντονισμό της διαδικασίας, η ΕΥΣΣΑΕ έχει την ευθύνη τήρησης και διακίνησης των σχετικών δελτίων ελέγχου καθώς και για την κωδικοποίηση αυτών. **Οι Διαχειριστικές Αρχές έχουν την ευθύνη της επικαιροποίησης όταν απαιτείται του εγγράφου για την εκτίμηση της συμμόρφωσης των δράσεων με την Αρχή DNSH, το οποίο επισυνάπτεται στην SFC και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εγκεκριμένων Προγραμμάτων.**

IV. Σχετικά κείμενα ενδιαφέροντος

- ✓ **KANONΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2020/852** σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=FR>).
- ✓ **KANONΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2019/2088** περί γνωστοποιήσεων αιεφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2088&from=EL>).
- ✓ **KANONΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1060** για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1060&from=EL>).
- ✓ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** Τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της Αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο πλαίσιο του κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021/C 58/01 ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0218\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0218(01)&from=EL)).
- ✓ **EGESIF_21-0025-00 27/09/2021**. COMMISSION EXPLANATORY NOTE. Application of the “do no significant harm” principle under cohesion policy.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Δελτίο ελέγχου ως προς τη συμμόρφωση με την Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης

Μέρος 1 - Εξετάζονται ενδελεχώς οι έξι περιβαλλοντικοί στόχοι για να προσδιοριστούν εκείνοι για τους οποίους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση. Για κάθε δράση αναφέρεται ποιοι από τους παρακάτω περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 («Σημαντική επιβάρυνση για τους περιβαλλοντικούς στόχους») του Κανονισμού για την ταξινόμηση, απαιτούν ουσιαστική αξιολόγηση της δράσης ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης:

Να αναφέρετε ποιοι από τους παρακάτω περιβαλλοντικούς στόχους απαιτούν ουσιαστική αξιολόγηση του μέτρου ως προς τη μη πρόκληση σοβαρής βλάβης	Ναι	Όχι	Αιτιολόγηση εάν έχει επιλεγεί το «Όχι»
Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής			
Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή			
Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων			
Κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και της ανακύκλωσης			
Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος			
Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.			

Μέρος 2 - Υποβάλλεται ουσιαστική αξιολόγηση ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης για τους περιβαλλοντικούς στόχους που την απαιτούν. Οι ακόλουθες ερωτήσεις απαντώνται για κάθε δράση και για τους περιβαλλοντικούς στόχους που, σύμφωνα με το Μέρος 1 ανωτέρω, προσδιορίζονται ως στόχοι που απαιτούν ουσιαστική αξιολόγηση:

Ερωτήσεις	Όχι	Ουσιαστική αιτιολόγηση
Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής: Αναμένεται να οδηγήσει το μέτρο σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου;		
Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή: Αναμένεται να οδηγήσει το μέτρο σε αυξημένο αρνητικό αντίκτυπο των πραγματικών και των αναμενόμενων κλιματικών συνθηκών στο ίδιο το μέτρο ή σε ανθρώπους, φυσικούς πόρους ή περιουσιακά στοιχεία;		
Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων: το μέτρο αναμένεται να είναι επιβαρυντικό: i) για την καλή κατάσταση ή για το καλό οικολογικό δυναμικό των υδατικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων, ή ii) για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων;		
Μετάβαση σε κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και της ανακύκλωσης: το μέτρο αναμένεται:		

<p>i)να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της παραγωγής, της αποτέφρωσης ή της διάθεσης αποβλήτων, με εξαίρεση την αποτέφρωση μη ανακυκλώσιμων επικίνδυνων αποβλήτων ή</p> <p>ii)να οδηγήσει σε σημαντικές ανεπάρκειες ως προς την άμεση ή έμμεση χρήση οποιουδήποτε φυσικού πόρου σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής του, οι οποίες δεν ελαχιστοποιούνται με επαρκή μέτρα ή</p> <p>iii)να προκαλέσει σημαντική και μακροπρόθεσμη βλάβη στο περιβάλλον ως προς την κυκλική οικονομία;</p>		
<p><i>Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης:</i> αναμένεται να οδηγήσει το μέτρο σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος;</p>		
<p><i>Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων:</i> το μέτρο αναμένεται να είναι:</p> <p>i)σε σημαντικό βαθμό επιβαρυντικό για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, ή</p> <p>ii)επιβαρυντικό για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι ενωσιακού ενδιαφέροντος;</p>		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Δελτία ελέγχου συμμόρφωσης των δράσεων των Προγραμμάτων 2021-2027 με την Αρχή DNSH

Συνημμένο αρχείο zip